

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кафедра правоохоронної діяльності та поліціїсти
Факультет № 6

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «**ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ**» вибіркового
компонент освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 21 грудня 2023 р. № 11

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 20 грудня 2023 р. № 12

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 21 грудня 2023 р. № 11

Розглянуто на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та поліціїсти
Протокол від 14 грудня 2023 року № 13

Розробники:

1. Старший викладач кафедри правоохоронної діяльності та поліціїсти, кандидат юридичних наук Пінчук Юлія Костянтинівна.
2. Викладач кафедри правоохоронної діяльності та поліціїсти Корнієць Павло Юрійович.

Рецензенти:

1. Заступник начальника відділення поліції № 3 Харківського районного управління поліції № 1 ГУНП в Харківській області, д.ю.н., с.н.с. Прокопенко О.Ю.
2. Доцент кафедри адміністративного права та процесу Факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доц. Казанчук І.Д.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 6.	26 – Цивільна безпека 262 – Правоохоронна діяльність Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс – 2 (на базі повної середньої освіти). Семестр – 2. Форма навчання – денна. Навчальний курс – 2 (на базі повної середньої освіти). Семестр – 2. Форма навчання – заочна. Види контролю: екзамен.
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання Навчальний курс – 2 (на базі повної середньої освіти): Лекції – <u>12 год.</u> Практичні заняття – <u>6 год.</u> Семінарські заняття – <u>20 год.</u> Самостійна робота – <u>52 год.</u>	заочна форма навчання Навчальний курс – 2 (на базі повної середньої освіти): Лекції – <u>4 год.</u> Практичні заняття – <u>2 год.</u> Семінарські заняття – <u>6 год.</u> Самостійна робота – <u>78 год.</u>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення даного курсу є засвоєння основних теоретико - правових положень, що стосуються будівництва Збройних Сил України, організаційно-правових засад єдино начальства, порядку несення військової служби, організації служби військ, забезпечення військової дисципліни відповідно до законів України, військових статутів, положень та інших нормативно-правових актів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Військова адміністрація» є подання здобувачам вищої освіти ґрунтовних знань теорії військового права і змісту військового законодавства у сфері формування і функціонування системи державно-правового аспекту військового будівництва та діяльності держави щодо розбудови Збройних Сил України, правового регулювання суспільних відносин.

Міждисциплінарні зв'язки: «Конституційне право України», «Теорія держави та права», «Адміністративне право», «Міжнародне право», «Право Європейського Союзу», «Судові та правоохоронні органи України», «Адміністративна діяльність», «Адміністративна відповідальність та провадження у справах про адміністративні правопорушення», «Адміністративне судочинство», «Адміністративні процедури»

Очікувані результати навчання: сформовані в студентів навички використання отриманих знань у процесі подальшого вивчення спеціальних фахових дисциплін та майбутньої практичної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- предмет та систему курсу військової адміністрації;
- поняття та напрями організаційної діяльності Збройних Сил України;
- характеристику і зміст військово-адміністративних правовідносин;
- поняття та роль військового законодавства у розбудові Збройних Сил України;
- напрями розвитку військової адміністрації як науки і навчальної дисципліни;
- принципи забезпечення національної безпеки України;
- основні напрями державної політики з питань національної безпеки у воєнній сфері;
- зміст та особливості військового будівництва як галузі державної діяльності;
- поняття, систему і загальну характеристику організаційно-правових засобів забезпечення законності у Збройних Силах України;

вміти:

- використовувати отримані знання у практичній діяльності;
- вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, якими регламентуються відносини у військовій сфері;
- аналізувати і коментувати відповідні нормативні положення;
- прогнозувати напрями здійснення реформ у зазначеній сфері;
- користуватися сучасною науковою і спеціальною літературою, електронними юридичними базами даних, іншими інформаційними джерелами.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері правоохоронної діяльності, охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики

Загальні компетентності (ЗК)	Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК9. Здатність працювати в команді. ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні компетентності	СК1. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави. СК2. Здатність організовувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері правоохоронної діяльності. СК3. Здатність професійно оперувати категоріально-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності. СК4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок

	у професійній діяльності. СК5. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел. СК6. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК7. Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості та суспільства, протидіяти нелегальній (незаконній) міграції, тероризму та торгівлі людьми. СК8. Здатність ефективно забезпечувати публічну безпеку та порядок. СК9. Здатність ефективно застосовувати сучасні техніку і технології захисту людини, матеріальних цінностей і суспільних відносин від проявів криміногенної обстановки та обґрунтовувати вибір засобів та систем захисту людини і суспільних відносин. СК10. Здатність визначати належні та придатні для юридичного аналізу факти. СК11. Здатність до аналізу та оцінки ризиків що впливають на вчинення адміністративних правопорушень та кримінальних злочинів (проступків). СК13. Здатність забезпечувати охорону об'єктів державної власності, державну охорону органів державної влади України та безпеку взятих під захист осіб, охорону фізичних осіб та об'єктів приватної і комунальної власності. СК14. Здатність до використання технічних приладів та спеціальних засобів, інформаційно-пошукових систем та баз даних. СК18. Здатність забезпечувати кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку держави, об'єктів критичної інфраструктури. СК19. Здатність забезпечувати охорону державної таємниці та працювати з носіями інформації з обмеженим доступом.

Результати навчання	РН 1. Розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності РН 3. Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її. РН 4. Формулювати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки. РН 5. Розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, вільно спілкуватися українською та іноземною мовами усно і письмово у соціальній і професійній сферах. РН 7. Здійснювати координацію діяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також комунікацію з фізичними та юридичними особами з метою своєчасного реагування на кримінальні злочини, адміністративні правопорушення та події. РН 8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах для повного та всебічного встановлення необхідних обставин. РН 9. Користуватись державною системою урядового зв'язку, Національною системою конфіденційного зв'язку, формування та реалізації державної політики у сферах кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури, державних інформаційних ресурсів та інформації, криптографічного та технічного захисту інформації, телекомунікацій, користування радіочастотним ресурсом України, поштового зв'язку спеціального призначення, урядового фельд'єгерського зв'язку. РН 10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки. РН 11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. РН 12. Адаптуватися і ефективно діяти за звичних умов правоохоронної діяльності та за умов ускладнення оперативної обстановки. РН 13. Знати і розуміти відповідні вимоги законодавства, грамотно оформлювати процесуальні

	документи, що використовуються під час провадження у справах про адміністративні правопорушення, здійснювати превентивні та примусові поліцейські заходи, а також кваліфікацію адміністративних та кримінальних правопорушень. РН 14. Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності. РН 15. Працювати автономно та в команді виконуючи посадові обов'язки та під час розв'язання складних спеціалізованих задач правоохоронної діяльності. РН 16. Застосовувати заходи, спрямовані на усунення загрози життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального злочину чи адміністративного правопорушення. РН 17. Використовувати основні методи та засоби забезпечення правопорядку в державі, дотримуватись прав і свобод людини і громадянина, попередження та припинення нелегальної (незаконної) міграції та інших загроз національної безпеки держави (кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку, тощо). РН 21. Організовувати заходи щодо режиму секретності та захисту інформації. РН 22. Вміти оцінювати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати розвиток обстановки, дій правопорушників та противник, вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення правопорушень.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Предмет, система та нормативні джерела дисципліни «Військова адміністрація».

Право військової сфери. Законодавство з питань військової сфери. Військова адміністрація як навчальна дисципліна.

Предмет та система курсу військової адміністрації як навчальної

дисципліни. Предмет і задачі військової адміністрації.

Об'єкт вивчення військової адміністрації. Поняття організаційної діяльності Збройних Сил України. Особливості військового права.

Поняття і зміст військово-адміністративних правовідносин. Характеристика та роль військового законодавства з питань будівництва Збройних Сил України.

Джерела права військової сфери. Законодавство з військової сфери. Законодавство з основ військового будівництва. Законодавство з питань соціального та пенсійного забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей. Законодавство з організації повсякденної діяльності військових формувань. Законодавство з організації виконання бойових (службово-бойових) завдань (ведення бойових дій).

Розвиток військової адміністрації як науки і навчальної дисципліни. Значення військової адміністрації для практичної діяльності юристів.

ТЕМА № 2. «Основи національної безпеки України»

Основи національної безпеки України. Об'єкти і суб'єкти забезпечення національної безпеки України. Принципи забезпечення національної безпеки України.

Сфери реальних і потенційних загроз національній безпеці України. Основні напрями державної політики з питань національної безпеки у воєнній сфері.

Зміст та особливості військового будівництва як галузі державної діяльності. Військове будівництво – складова частина державного будівництва.

Взаємозв'язок військового будівництва з іншими галузями народного господарства, наукою і культурою.

Головна мета військового будівництва. Принципи військового будівництва. Правове закріплення основ військового будівництва.

ТЕМА № 3. «Правові основи організації оборони, державного керівництва і управління військовими формуваннями України»

Оборона України та її складові частини. Військові формування України. Органи, які здійснюють управління військовими формуваннями в Україні.

Функції, завдання та повноваження органів, що здійснюють управління військовими формуваннями в Україні.

Військове управління та його особливості. Повноваження органів, що здійснюють безпосереднє військове управління.

Акти органів військового управління і військового командування

Управління як процес, його складові частини. Види соціального управління. Військове управління та його особливості. Акти військового управління та їх ознаки. Види актів військового управління та їх класифікація.

Поняття військового обов'язку, мета і складові частини.

Виконання військового обов'язку. Поняття і принципи комплектування

Збройних Сил України особовим складом. Підготовка громадян до військової служби. Припис громадян до призовних дільниць.

Відстрочка від призову. Звільнення від призову. Призов на військову службу офіцерів запасу. Прийняття на військову службу за контрактом.

Матеріальне забезпечення громадян у зв'язку з призовом. Законодавчі акти, які регулюють комплектування Збройних Сил України.

Комплектування Збройних Сил України сержантами, старшинами, військовослужбовцями за контрактом, прапорщиками і мічманами. Комплектування Збройних Сил України офіцерським складом.

ТЕМА № 4. «Військова дисципліна та юридична відповідальність військовослужбовців»

Поняття та особливості військової дисципліни. Шляхи досягнення військової дисципліни.

Повноваження командирів та начальників щодо вибору міри дисциплінарного та правового впливу. Поняття та класифікація заохочень. Принципи та порядок застосування заохочень. Додержання законності при застосуванні заохочень. Обов'язковість виконання оголошених заохочень.

Поняття та зміст правового виховання військовослужбовців. Організація у військових частинах профілактики правопорушень.

Характерні риси та види відповідальності військовослужбовців.

Поняття та особливості дисциплінарної відповідальності військовослужбовців. Підстави застосування дисциплінарної відповідальності. Структура та зміст елементів складу дисциплінарного проступку. Поняття та класифікація дисциплінарних стягнень. Принцип та порядок накладання дисциплінарних стягнень. Виконання дисциплінарних стягнень.

Матеріальна відповідальність як самостійний вид юридичної відповідальності військовослужбовців, її правова природа, характерні ознаки та відмінності від інших видів юридичної відповідальності. Підстави притягнення військовослужбовців до матеріальної відповідальності. Нормативні акти, які регулюють матеріальну відповідальність. Види матеріальної відповідальності. Розміри грошових стягнень при притягненні різних категорій військовослужбовців до матеріальної відповідальності. Порядок притягнення військовослужбовців до матеріальної відповідальності.

Кримінальна відповідальність військовослужбовців.

Поняття військової служби. Особливості та види військової служби. Правове положення військовослужбовців. Загальні обов'язки і права військовослужбовців.

Початок і закінчення військової служби. Проходження військової служби в запасі. Розряди запасу. Проходження зборів.

Особливості проходження військової служби солдатами, матросами, сержантами і старшинами. Порядок проходження військової служби офіцерським складом. Порядок проходження військової служби у резерві.

Поняття та правове регулювання служби військ у Збройних Силах

України. Управління службою військ у Збройних Силах України. Основні організаційно-правові заходи служби військ. Зміст та організація внутрішньої служби.

Зміст та організація вартової служби. Зміст та організація гарнізонної служби. Задачі, що поставлені перед Військовою службою правопорядку Збройних Сил України.

ТЕМА № 5. «Правовий статус військовослужбовців і юридичні гарантії його реалізації»

Поняття правового статусу військовослужбовців Збройних Сил України та його правове регулювання. Поняття, складові правового статусу особи. Зміст та характер правового регулювання правового статусу особи. Правовий статус військовослужбовців Збройних Сил України та його відтворення в правових документах.

Медичне і торговельно-побутове обслуговування особового складу. Матеріальне (тилове) забезпечення військовослужбовців. Види матеріального забезпечення. Поняття продовольчого забезпечення військовослужбовців, його завдання та управління ним. Основні форми продовольчого забезпечення.

Речове забезпечення, поняття та завдання. Норми забезпечення речовим майном. Поняття квартирного забезпечення, його задачі та управління ним. Грошове утримання.

Структура грошового забезпечення військовослужбовців та основні правила виплати. Медичне забезпечення. Порядок медичного забезпечення військовослужбовців. Торговельно-побутове забезпечення.

Поняття та значення пільг для військовослужбовців та членів їх сімей. Законодавство про пільги військовослужбовців.

Коло осіб, що користуються правами на пільги у зв'язку з виконанням військового обов'язку. Класифікація пільг. Організаційно-правові гарантії реалізації прав на пільги. Пільги на податки та збори. Житлові пільги. Пільги у галузі охорони здоров'я.

Пільги у галузі освіти. Пільги по перевезенням. Поштові пільги. Пільги у галузі праці та соціального забезпечення. Різні види забезпечення військовослужбовців.

Поняття державного забезпечення осіб, звільнених зі Збройних Сил України. Правові акти, які регулюють державне забезпечення громадян цієї категорії та членів їх сімей. Система пенсійного забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей. Види пенсійного забезпечення військовослужбовців. Пенсія за вислугу років: порядок призначення, нарахування та виплати. Пенсії по інвалідності: порядок призначення, нарахування та виплати. Пенсія у разі втрати годувальника: порядок призначення, нарахування та виплати. Допомога громадянам України у зв'язку з виконанням військового обов'язку: порядок призначення, нарахування та виплати.

ТЕМА № 6. «Забезпечення законності у Збройних Силах і інших військових формуваннях. Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.»

Роль та значення законності для зміцнення Збройних Сил України. Поняття, система і загальна характеристика організаційно-правових засобів забезпечення законності в Збройних Силах України.

Організаційно-правові форми забезпечення законності. Види контролю за діяльністю військових формувань.

Відомчий та надвідомчий контроль у Збройних Силах України.

Особливості прокурорського нагляду за виконанням законів у Збройних Силах України. Оскарження незаконних дій посадових осіб та порядок розгляду скарг у військових частинах, інших військових організаціях. Особливості порядку подачі і вирішення скарг військовослужбовців. Правові аспекти попередження і боротьби з корупцією.

Поняття мобілізації та мобілізаційної підготовки, їх зміст та мета. Види мобілізації. Повноваження органів державної влади у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації. Порядок організації та проведення мобілізаційної підготовки. Нормативні акти, які регулюють організацію мобілізаційної підготовки. Організація та правове регулювання цивільного захисту.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 1 на базі повної загальної середньої освіти (3 курс)							
Тема № 1. Предмет, система та нормативні джерела дисципліни «Військова адміністрація».	16	2	4	2		8	
Тема № 2. Основи національної безпеки України.	16	2	4			10	
Тема № 3. Правові основи організації оборони, державного керівництва і управління військовими формуваннями України.	16	2	4	2		8	

Тема № 4. Військова дисципліна та юридична відповідальність військовослужбовців.	12	2	2			8	Екзамен
Тема № 5. Правовий статус військовослужбовців і юридичні гарантії його реалізації.	12	2	2			8	
Тема № 6. Забезпечення законності у Збройних Силах і інших військових формуваннях. Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.	18	2	4	2		10	
Всього за весь термін навчання	90	12	20	6		52	

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр № 1							
Тема № 1. Предмет, система та нормативні джерела дисципліни «Військова адміністрація».		2	4			12	Екзамен
Тема № 2. Основи національної безпеки України.						14	
Тема № 3. Правові основи організації оборони, державного керівництва і управління військовими формуваннями України.						14	
Тема № 6. Військова дисципліна та юридична відповідальність військовослужбовців.						14	
Тема № 7. Правовий статус військовослужбовців і юридичні гарантії його реалізації.						12	

Тема № 8. Забезпечення законності у Збройних Силах і інших військових формуваннях. Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.		2	2	2		12	
Всього за семестр	90	4	6	2		78	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни	Література:
Тема № 1: <i>Предмет, система та нормативні джерела дисципліни «Військова адміністрація».</i> Навчальні питання: 1. Право військової сфери та його особливості. 2. Предмет, система курсу військової адміністрації. 3. Поняття організаційної діяльності Збройних Сил України. 4. Законодавство з військової сфери та його класифікація.	Нормативно-правові акти: 1-10. Навчально-наукова література: 1-7.
Тема № 2: <i>Основи національної безпеки України.</i> Навчальні питання: 1. Об'єкти, суб'єкти та принципи забезпечення національної безпеки України 2. Оборона та напрями державної політики у воєнній сфері. 3. Військове будівництво та його складові. Воєнна організація держави. 4. Правове закріплення основ військового будівництва.	Нормативно-правові акти: 1,11-17. Навчально-наукова література: 1-7.
Тема № 3: <i>Правові основи організації оборони, державного керівництва і управління військовими формуваннями України.</i> Навчальні питання: 1. Загрози національній безпеці у воєнній сфері. 2. Органи, що здійснюють керівництво військовими формуваннями та їх повноваження.	Нормативно-правові акти: 15-24. Навчально-наукова література: 1-7.

3. Військове управління та повноваження органів, що його здійснюють. 4. Структура державного оборонного планування. 5. Акти органів військового управління і військового командування. 6. Поняття військового обов'язку, його мета і складові частини. 7. Військова служба, види та підготовка до військової служби. 8. Відстрочки та звільнення від призову на військову службу. 9. Порядок комплектування військових формувань України особовим складом.	Нормативно-правові акти: 1,16-30. Навчально-наукова література: 1-7.
Тема № 4: <i>Військова дисципліна та юридична відповідальність військовослужбовців.</i> Навчальні питання: 1. Поняття, особливості та шляхи досягнення військової дисципліни. 2. Правове виховання військовослужбовців. 3. Поняття, види, принципи і особливості юридичної відповідальності військовослужбовців. 4. Адміністративна і дисциплінарна відповідальність військовослужбовців. 5. Матеріальна відповідальність військовослужбовців. 1. Військова служба і її особливості, категорії військовослужбовців. 2. Проходження строкової військової служби. 3. Проходження військової служби особами офіцерського складу. 4. Проходження служби у військовому резерві. 5. Організація та правове регулювання служби військ в Збройних Силах України.	Нормативно-правові акти: 18-36. Навчально-наукова література: 1-7.
Тема № 5: <i>Правовий статус військовослужбовців і юридичні гарантії його реалізації.</i> Навчальні питання: 1. Поняття правового статусу військовослужбовців Збройних Сил України та його правове регулювання. 2. Матеріальне, грошове та інші види забезпечення військовослужбовців. 3. Соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей. 4. Соціальне забезпечення осіб, що проходили військову службу і їх сімей.	Нормативно-правові акти: 26,27. Навчально-наукова література: 1-7.

Тема № 6: <i>Забезпечення законності у Збройних Силах і інших військових формуваннях. Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.</i> Навчальні питання: 1. Основні принципи, гарантії та форми забезпечення законності у Збройних Силах. 2. Контроль за діяльністю військових формувань. 3. Звернення та скарги військовослужбовців. 4. Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.	Нормативно-правові акти: 28-41. Навчально-наукова література: 1-7.

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Значення військової адміністрації для практичної діяльності військових юристів.
2. Характеристика та роль військового законодавства з питань будівництва Збройних Сил України.
3. Військове будівництво – складова частина державного будівництва.
4. Зміст та особливості військового будівництва як галузі державної діяльності.
5. Функції, завдання та повноваження органів, що здійснюють управління військовими формуваннями в Україні.
6. Військове управління та його особливості.
7. Повноваження органів, що здійснюють безпосереднє військове управління.
8. Підготовка громадян до військової служби.
9. Прийняття на військову службу за контрактом.
10. Матеріальне забезпечення громадян у зв'язку з призовом.
11. Управління службою військ у Збройних Силах України.
12. Зміст та організація вартової служби.
13. Зміст та організація гарнізонної служби.
14. Порядок проходження військової служби офіцерським складом
15. Правові засоби посилення військової дисципліни.
16. Організація та форми правової пропаганди та правового виховання.
17. Роль правового виховання у формуванні свідомого відношення до виконання конституційного обов'язку по захисту Батьківщини.
18. Організаційно-правові гарантії реалізації прав на пільги військовослужбовців Збройних Сил України.
19. Система пенсійного забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей.
20. Допомога громадянам України у зв'язку з виконанням військового обов'язку: порядок призначення, нарахування та виплати.
21. Роль та значення законності для зміцнення Збройних Сил України.
22. Поняття, система і загальна характеристика організаційно-правових засобів забезпечення законності в Збройних Силах України.
23. Особливості прокурорського нагляду за виконанням законів у Збройних

Силах України.

5.1.2. Теми курсових робіт

Немає

5.1.3. Теми наукових робіт

Немає

6. Методи навчання

Лекційні заняття проводяться із застосуванням мультимедійних матеріалів.

Практичні заняття з виконанням схематичних завдань та використанням веб-квестів.

Семінари практичні заняття передбачають теоретичний розгляд матеріалів, проведення тестів та вирішення практичних завдань тощо.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення наукової літератури за темою.

Індивідуальна робота передбачає конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій; підготовка до практичних занять; підготовка тематичних повідомлень; вирішення творчих практичних завдань; виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Предмет військової адміністрації.
2. Співвідношення військової адміністрації та інших військових і правових наук.
3. Військова адміністрація та адміністративне право.
4. Військова адміністрація та конституційне право.
5. Військова адміністрація та цивільне право.
6. Поняття військового будівництва та фактори, що його визначають.
7. Особливості військового будівництва як галузі державної діяльності.
8. Принципи військового будівництва.
9. Правові форми закріплення принципів військового будівництва.
10. Поняття військового управління.
11. Принципи військового управління.
12. Види актів військового управління.
13. Система та правове положення органів військового управління.
14. Акти військового управління.
15. Значення та особливості актів військового управління.
16. Класифікація актів військового управління.
17. Забезпечення законності органами військового управління.
18. Право військовослужбовців направляти пропонування, заяви, скарги.
19. Поняття, значення та задачі комплектування Збройних Сил України.
20. Заохочення як спосіб виховання військовослужбовців. Види та порядок застосування.
21. Вимоги, які пред'являються до актів військового управління.
22. Організація та діяльність органів військової прокуратури.
23. Роль військової прокуратури в забезпеченні законності в Збройних Силах

України.

24. Організація та діяльність військових судів.
25. Юридична служба в Збройних Силах України.
26. Організація та діяльність військових комендантів.
27. Військовий обов'язок.
28. Склад військовослужбовців та військовозобов'язаних. Військові звання та посади.
29. Підготовка громадян до військової служби.
30. Приписка громадян до призовних дільниць.
31. Призовні комісії.
32. Прийом на військову службу за контрактом.
33. Звільнення з військової служби.
34. Загальні правила військового обліку.
35. Порядок направлення та проходження альтернативної (не військової) служби.
36. Загальна характеристика альтернативної (не військової) служби.
37. Стройовий статут Збройних Сил України.
38. Дисциплінарний статут Збройних Сил України.
39. Роль військових судів у забезпеченні законності в Збройних Силах України.
40. Дисциплінарні стягнення, які накладаються на рядових (матросів).
41. Загальна характеристика статутів Збройних Сил України.
42. Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України.
43. Сутність та значення військової дисципліни.
44. Виконання військового обов'язку в запасі.
45. Дисциплінарні стягнення, які накладаються на прапорщиків (мічманів).
46. Законність у Збройних Силах України. Її сутність та значення.
47. Поняття та види військової служби.
48. Проходження військової служби.
49. Військовий обов'язок. Поняття та види військової служби.
50. Військова підготовка студентів вищих навчальних закладів за програмою офіцерів запасу.
51. Повноваження органів військового управління в умовах режиму військового положення.
52. Державна програма реформування та розвитку Збройних Сил України.
53. Поняття та загальна характеристика режиму військового положення.
54. Загальна характеристика та органи управління Національного космічного агентства України.
55. Загальна характеристика та органи управління військами внутрішньої та конвойної охорони.
56. Загальна характеристика та органи управління військовими формуваннями МНС України.
57. Адміністративна відповідальність військовослужбовців.
58. Збройні Сили України та інші військові формування.
59. Оперативне командування як організаційне формування Збройних Сил

України.

60. Завдання та повноваження Генштабу Збройних Сил України.
61. Завдання та повноваження Міністерства оборони України.
62. Правовий статус ветеранів військової служби.
63. Соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей.
64. Правові основи участі України в міжнародних миротворчих операціях.
65. Поняття та загальна характеристика державного оборонного запасу.
66. Призов громадян на військову службу при мобілізації.
67. Повноваження та функції органів виконавчої влади, інших державних органів у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації.
68. Діяльність Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України з питань мобілізаційної підготовки та мобілізації.
69. Поняття мобілізаційної підготовки та мобілізації.
70. Господарська діяльність у Збройних Силах України.
71. Правовий режим майна у Збройних Силах України.
72. Порядок виконання дисциплінарних стягнень.
73. Повноваження вищих органів державної влади в сфері управління Збройних Сил України.
74. Призов громадян на строкову військову службу.
75. Порядок накладення дисциплінарних стягнень.
76. Дисциплінарні стягнення, які накладаються на офіцерів, генералів (адміралів).
77. Військові комісаріати як органи військового управління.
78. Підстави та порядок надання відстрочки від призову.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться

викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перекласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі

(екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Підсумкові} \\ \text{бали за} \\ \text{поточний} \\ \text{семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Підсумкові} \\ \text{бали за} \\ \text{попередній} \\ \text{семестр} \end{array} : 2$$

Оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань) та підсумкового контролю визначені Кафедрою, зокрема щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (залік).

Підсумкові бали навчальної дисципліни = Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем) + Кількість балів за підсумковим контролем

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані якість виконання більшості з них оцінена числом балів, близьким до максимальною, робота з двома-трьома незначними помилками
80-84			
75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний ЦІЛКОМ, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі вати завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчати навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними
65-69			

			помилками
60-64		Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи несформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них: оцінена числом балів, близьким до мінімального, роботам що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1-20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті Базова

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 108. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>
3. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-XII // Відомості Верховної Ради України – 1992. – № 9. – Ст. 106. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1932-12#Text>

4. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 15.03.1998 р. № 183/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 35. – Ст. 237.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/183/98-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Про Концепцію оборони та будівництва Збройних Сил України: постанова Верховної Ради України від 11.10.1991 р. № 1659-ХІІ // Відомості Верховної Ради України – 1991. – № 51. – Ст. 729.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1659-12#Text>
6. Про єдиний державний реєстр нормативних актів: указ Президента України від 27.06.1996 р. № 468/96 // Уряд. кур'єр від 04.07.1996 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/468/96#Text>
7. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: указ Президента України від 10.06.1997 р. № 503/97 // Офіц. вісн. України. – 1997. – № 24. – Ст. 11.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503/97#Text>
8. Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991 р. № 1777-ХІІ // Відомості Верховної Ради України – 1992. – № 2. – Ст. 5.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1777-12#Text>
9. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-ХІІ // Відомості Верховної Ради України – 1992. – № 27. – Ст. 382.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2229-12#Text>
10. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03.04.2003 р. № 661-IV // Відомості Верховної Ради України – 2003. – № 27. – Ст. 208.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/661-15#Text>
11. Про Державну спеціальну службу транспорту: Закон України від 05.02.2004 р. № 1449-IV // Відомості Верховної Ради України – 2004. – № 19. – Ст. 269.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1449-15#Text>
12. Про Службу зовнішньої розвідки України: Закон України від 01.12.2005 р. № 3160-IV // Відомості Верховної Ради України – 2006. – № 8. – Ст. 94.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3160-15#Text>
13. Про Концепцію переходу Збройних Сил України до комплектування військовослужбовцями контрактної служби на період до 2015 р.: указ Президента України від 07.04.2001 р. № 239/2001 // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 15. – Ст. 644.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/239/2001#Text>
14. Про затвердження Положення про підготовку і проведення призову громадян України на строкову військову службу 19 та прийняття призовників на військову службу за контрактом: постанова Кабінету Міністрів України від 21.03.2002 р. № 352 // Офіц. вісн. України. – 2002. – № 13. – Ст. 656.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/352-2002-%D0%BF#Text>
15. Про затвердження Положення про військові комісаріати: постанова Кабінету Міністрів України від 14.06.2013 р. № 389 // Офіційний вісник

України. – 2013. – № 42. – Ст. 1503.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-2013-%D0%BF#Text>

16. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 07.03.2002 р. № 3099-III // Відомості Верховної Ради України – 2002. – № 32. – Ст. 225.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3099-14#Text>

17. Про Положення про проходження військової служби відповідними категоріями військовослужбовців: указ Президента України від 07.11.2001 р. № 1053/2001 // Офіційний вісник України – 2001. – № 46. – Ст. 2039.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053/2001#Text>

18. Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України: Указ Президента України від 10.12.2008 р. № 1153/2008 // Офіційний вісник України офіційне видання від 22.12.2008 — 2008 р., № 95, Ст. 3129

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153/2008#Text>

19. Про Положення про проходження громадянами України служби у військовому резерві Збройних Сил України: указ Президента України від 29.10.2012 р. № 618/2012 // Офіційний вісник України — 2012 р., № 83, стор. 51, Ст. 3348

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/618/2012#Text>

20. Про військові формування в Україні: постанова Верховної Ради України від 24.08.1991 р. № 1431-XII // Офіційний вісник України . – 1991. – № 38. – Ст. 506.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1431-12#Text>

21. Про затвердження структури військового резерву людських ресурсів: постанова Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 р. № 607 // Офіційний вісник України — 2014 р., № 92, Ст. 2648.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2014-%D0%BF#Text>

22. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України — 2015 р., / № 2-3 / Ст. 12.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

23. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>

24. Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання: Закон України від 20.02.2003 р. № 549-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 23. – Ст. 148.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-15#Text>

25. Про Концепцію гуманітарного і соціального розвитку у Збройних Силах України: указ Президента України від 12.01.2004 р. № 28/2004 // Офіційний вісник України – 2004. – № 2. – Ст. 33.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28/2004#Text>

26. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999 р. № 551-XIV // Відомості Верховної Ради України – 1999. – №

22–23. – Ст. 197.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text>

27. Про затвердження Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави, або органів місцевого самоврядування: постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.2000 р. № 950 // Офіційний вісник України – 2000. – № 24. – Ст. 1004.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2000-%D0%BF#Text>

28. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 03.10.2019 р. № 2269-XII // Відомості Верховної Ради України — 2020 р., Ст. 25.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20#Text>

29. Про військові формування в Україні: постанова Верховної Ради України від 24.08.1991 р. № 1431-XII // Відомості Верховної Ради України – 1991. – № 38. – Ст. 506.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1431-12#Text>

30. Про фінансове забезпечення підготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування та органів військового управління Збройних Сил: постанова Кабінету Міністрів України від 14.07.1999 р. № 1262 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 29. – Ст. 67.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1262-99-%D0%BF#Text>

31. Про затвердження Положення про інвентаризацію військового майна у Збройних Силах: постанова Кабінету Міністрів України від 03.05.2000 р. № 748 // Офіційний вісник України – 2000. – № 18. – Ст. 751.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/748-2000-%D0%BF#Text>

32. Про затвердження Положення про порядок обліку, зберігання, списання та використання військового майна у Збройних Силах: постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2000 р. № 1225 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 32. – Ст. 1366.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1225-2000-%D0%BF#Text>

33. Про затвердження Положення про інвентаризацію військового майна у Збройних Силах: постанова Кабінету Міністрів України від 03.05.2000 р. № 748 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 18. – Ст. 751.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/748-2000-%D0%BF#Text>

34. Про затвердження Положення про порядок обліку, зберігання, списання та використання військового майна у Збройних Силах: постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2000 р. № 1225 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 32. – Ст. 1366.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1225-2000-%D0%BF#Text>

35. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 45. – Ст. 425.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

36. Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх

- справ та їх соціальний захист: Закон України від 24.03.1998 р. № 203/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 40–41. – Ст. 249.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203/98-%D0%B2%D1%80#Text>
37. Про порядок і розміри грошового забезпечення та заохочень військовозобов'язаних: постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2006 р. № 1644 // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 48. – Ст. 3190.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-2006-%D0%BF#Text>
38. Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. № 2011- XII / Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 15. – Ст. 190.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>
39. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 р. № 2262-ХІІ // Там же. – 1992. – № 29. – Ст. 399.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text>
40. Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються зі служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, та членів їх сімей: Закон України від 15.06.2004 р. № 1763-IV // Там же. – 2004. – № 36. – Ст. 444.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1763-15#Text>
41. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993 р. № 3543-ХІІ // Там же. – 1993. – № 44. – Ст. 416.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>

Додаткова література:

1. Біла Л.Р., Картузова І.О. Організація державної служби в Україні: Навч.-метод. посібник : НАДУ, 2012. - Т. 1. - 372 с.
2. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України: Підручник. - Х., 1998. - 478 с
3. Військове законодавство України та право: Короткий довідник офіцера. – Київ, 1994. : Підручник. - К., 1994. - 320 с
4. Державне управління в Україні: Навч. посіб. / За заг. ред. проф. В.Б. Авер'янова. - К, 1999.
5. Колодія А.М., Кривенко О.В., Пашинський В.Й. Військове право України: Підручник: НУОУ імені Івана Черняхівського,. - Київ, 2019. – 392 с.
6. Основи законодавства України: Підручник/За заг. редак. Кириленка В.І. – В., 2002.
7. Поніматченко Ю.А. Правове регулювання діяльності Збройних Сил України. Підручник. – В., 2002.